

ΚΕΦ. 7^ο «ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ»

7.1 ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Στάδια ανάπτυξης τουρισμού	1 ^ο - οι τουρίστες ταξιδεύουν ατομικά ή σε μικρές ομάδες, οι ντόπιοι αντιδρούν θετικά, κλίμα φιλοξενίας
	2 ^ο - οι τουρίστες σε «οργανωμένα» ταξίδια, αλλαγή σκηνικού και προσαρμοστικότητα από τους ντόπιους, επένδυση σε τουριστικές δομές, σχέση τυπική- επαγγελματική - χρηματική
	3 ^ο - μαζικός τουρισμός, εγκατάλειψη παραδοσιακών επαγγελμάτων και τρόπου ζωής

Συνέπειες Κοινωνικές

- 1) **Αλλαγή επαγγέλματος:** εγκατάλειψη, κυρίως αγροτικών επαγγελμάτων και ενασχόληση με τουριστικά, εργασία «σεζόν» (για λίγους μήνες το χρόνο), αλλαγή επαγγελματικού προσανατολισμού και νοοτροπίας σχετικά με τη μόρφωση πχ «δε με ενδιαφέρει το σχολείο ή να σπουδάσω θα βιοπορίζομαι από τα ενοικιαζόμενα μου (συμφωνείτε;)»
- 2) **Σύγκρουση ηθών, συνηθειών και βιοτικού επιπέδου:** διάβρωση γλώσσας, απομάκρυνση από παραδόσεις, προσαρμογή στα «θέλω» του τουρίστα (φαγητά, ένδυση, αρχιτεκτονική κλπ.), κατανάλωση αλκοόλ
- 3) **Υπερτουρισμός:** ο ντόπιος ενδιαφέρεται ακόμη πιο πολύ για το χρήμα και προβαίνει σε νέα επενδυτικά βήματα με αρνητικές συνέπειες για τον τόπο, από την άλλη μεριά οι ντόπιοι χάνουν τους ήρεμους ρυθμούς ζωής, ζούνε μες την πολυκοσμία, την κυκλοφοριακή κίνηση, χώροι στάθμευσης κλπ.
  - Φαινόμενο Airbnb : ↑ καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης → λιγότερα διαμερίσματα για μακροχρόνια μίσθωση, ντόπιοι και οικονομικοί μετανάστες δε βρίσκουν να νοικιάσουν σπίτια σε λογικές τιμές

7.2 ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

- 1) ↑ ΑΕΠ της χώρας (ειδικά για Ελλάδα είναι η «βαριά βιομηχανία») → ↑ εσόδων του κράτους → καλύτερες παροχές στους πολίτες
- 2) ↑ βιοτικού επιπέδου όσων ασχολούνται με την τουριστική βιομηχανία
- 3) **Ενίσχυση της περιφέρειας,** τοπική ανάπτυξη με δομές (λιμάνια, δρόμους, ιατρεία κλπ.), αντιμετώπιση δημογραφικού προβλήματος με διατήρηση του πληθυσμού στις ορεινές, ακριτικές και νησιωτικές περιοχές
- 4) **Ενίσχυση απασχόλησης:**
  - Για επιχειρήσεις που προσφέρουν τουριστικές υπηρεσίες π.χ. ξενοδοχεία, εστιατόρια, αεροπ. Εταιρίες
  - Για επιχειρήσεις που προμηθεύουν τον τουριστικό κλάδο π.χ. γεωργία, κτηνοτροφία, μεταποίηση, εμπόριο
  - Για το δημόσιο τομέα (Υπουργεία, Περιφέρειες, δήμοι)

- Για το «σκληρό πυρήνα» ανεργίας (νέοι, γυναίκες, ανειδίκευτοι)

ΑΡΝΗΤΙΚΟ: η **εποχικότητα** η οποία μπορεί να ξεπεραστεί με ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού → εναλλακτικού τουρισμού

7.3 ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

- 1) **Γνωριμία ατόμων και λαών και η διερεύνηση των κοινωνικών σχέσεων:** έρχονται σε επαφή άνθρωποι διαφορετικής κουλτούρας, βελτιώνεται η φιλία, η αλληλεγγύη, καταρρίπτονται στερεότυπα και προκαταλήψεις
- 2) **Η διατήρηση της παράδοσης των ντόπιων κατοίκων:** δεδομένου ότι οι τουρίστες επιθυμούν να γνωρίσουν τον τόπο και την παράδοση, οπότε είναι ευκαιρία για τους ντόπιους να μεταφέρουν τα πολιτιστικά τους στοιχεία και να τα διατηρήσουν και με αυτό τον τρόπο
- 3) **Η εκμάθηση και η χρήση ξένων γλωσσών:** ώστε να διευκολύνεται η επικοινωνία με τους ξένους τουρίστες
- 4) **Η ανάδειξη της ελληνικής φιλοξενίας:** η οποία από τα ομηρικά χρόνια αναφέρεται ως μέρος της ελληνικής κουλτούρας (Ξένιος Ζευς) και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα
- 5) **Η αξιοποίηση του δικτύου φιλελλήνων:** μπορούν να γίνουν πρεσβευτές του τουρισμού μας και να συμβάλλουν στην αναβάθμισή του

ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

- 1) **Η αλλοίωση της ιστορίας για οικονομικό όφελος:** παραπλανητικά ταξιδιωτικά προγράμματα που δεν αντιστοιχούν στην ελληνική ιστορία, π.χ. «Λιμάνια του Οδυσσέα»
- 2) **Η αλλοίωση των πολιτιστικών παραδόσεων:** όπως, εκδηλώσεις μόνο για τουρίστες που εμπορευματοποιούν την παράδοση και χάνεται ο χαρακτήρας της, πχ. ελληνικές μουσικές βραδιές
- 3) **Η αλλαγή στο ύφος της τοπικής αρχιτεκτονικής:** ανέγερση μεγάλων ξενοδοχείων, φτηνές μικρότερες κατασκευές που δεν ταιριάζουν στο ύφος της περιοχής, αισθητική ρύπανση (π.χ. διαφημίσεις, επιγραφές, κακόγουστες βιτρίνες)
- 4) **Ο πολιτισμικός και κοινωνικός κλονισμός (σοκ):** σε κάποιες περιπτώσεις λόγω διαφορετικών συστημάτων αξιών δημιουργούνται εντάσεις, χαλαρώνουν τα ήθη κλπ.
- 5) **Η χαμηλή απόδοση στην εκπαίδευση:** θεωρούν δεδομένη την εργασία στον τουριστικό τομέα, ακόμη και ως ανειδίκευτο προσωπικό και δε δίνουν σημασία στην εκπαίδευση με ό,τι αρνητικό για την προσωπικότητα του ατόμου συνεπάγεται. Επίσης, στην πορεία συνειδητοποιείται η σημασία της εκπαίδευσης στον απαιτητικό τομέα του τουρισμού
- 6) **Ο μιμητισμός:** εμφανίζεται κυρίως από νέους που υιοθετούν τρόπους συμπεριφοράς προσκείμενους σε αυτούς των άλλων χωρών. Υποσ.: βέβαια, με τη χρήση του διαδικτύου ο μιμητισμός άλλων συμπεριφορών μπορεί να γίνει πολύ πιο γρήγορα, χωρίς την παρουσία ξένων τουριστών

7.4 ΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

- 1) **Ρύπανση εδάφους και αέρος:** κυρίως όπου δεν υπάρχει επαρκές αποχετευτικό δίκτυο και επεξεργασίας αποβλήτων σε περιοχές με αρκετό τουρισμό. Απορρίμματα κατά μήκος οδικών αξόνων. Επίσης, πλοία εκπέμπουν αέριους ρύπους που επιβαρύνουν την ατμόσφαιρα.
- 2) **Θαλάσσια, και γενικά υδάτινη, ρύπανση:** από ρίψη αποβλήτων των τουριστικών σκαφών (ιστιοπλοϊκά, ταχύπλοα), επιβατηγά, οχηματαγωγά και ελλιπής επεξεργασία λυμάτων τουριστικών εγκαταστάσεων
- 3) **Εξάντληση της φυσικής χωρητικότητας:** όταν μια περιοχή δε μπορεί να «αφομοιώσει» χωρίς αρνητικές επιδράσεις έναν αριθμό τουριστών με κύριο στόχο την μικρότερη υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος. Όταν υπάρχει εξάντληση τότε: υποβαθμίζεται το δομημένο περιβάλλον, καταστρέφεται η χλωρίδα και πανίδα και υποβαθμίζονται τα φυσικά οικοσυστήματα
- 4) **Ηχορύπανση:** από το συνωστισμό τουριστών, τα οχήματα, τα κέντρα διασκέδασης κλπ. που παράλληλα δυσαρεστούν τους ίδιους τους τουρίστες
- 5) **Χλωρίδα-πανίδα:** καταστροφή οικοσυστήματος λόγω τουριστικοποίησης περιοχών πχ. φωτιές σε δάση για να χτιστούν τουριστικές εγκαταστάσεις, ισοπέδωση φυσικών παραλιών
- 6) **Κυκλοφορία:** πολλά οχήματα προκαλούν ατυχήματα και υπάρχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον λόγω ρύπων

Θετικές συνέπειες: π.χ. όταν ο τουρισμός συμβάλλει στην ανάδειξη και προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος σε μια περιοχή, είτε άμεσα μέσω των μνημείων, είτε έμμεσα, όπως όταν επιδρούν οι αντιλήψεις των ευαισθητοποιημένων τουριστών στην τοπική κοινωνία.

Η αειφόρος ανάπτυξη ή βιώσιμη ανάπτυξη (Sustainable Development) ορίζεται ως: «Η ανάπτυξη που ανταποκρίνεται στις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιούν τις δικές τους ανάγκες». (το να επεμβαίνουμε στο περιβάλλον με τέτοιο τρόπο που να μην είναι καταστροφικός αλλά οι επεμβάσεις μας να παραμένουν και στις μελλοντικές γενιές)

7.5 ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΑΠΟΔΕΚΤΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- 1) **Αρχική εκτίμηση:** αρχική μελέτη της επιτόπιας κοινότητας για να προσδιοριστούν τα τοπικά χαρακτηριστικά. Αξιολόγηση για τα πιθανά αποτελέσματα της τουριστικής ανάπτυξης στην τοπική κοινωνία.
- 2) **Κοινωνική συμμετοχή.** Η εκάστοτε τοπική κοινωνία πρέπει να συμμετέχει και με δικές της προτάσεις για το σχεδιασμό τουριστικής ανάπτυξης.
- 3) **Ανοιχτή επικοινωνία.** Κανάλια επικοινωνίας μεταξύ αναπτυξιακών φορέων και τοπικής κοινωνίας.
- 4) **Αξιοποίηση ήδη υπαρχουσών ομάδων και δικτύων,** τα οποία μπορούν να συμμετέχουν στις αποφάσεις.
- 5) **Κοινωνική εκπαίδευση.** Εκπαίδευση των ντόπιων κατοίκων ώστε να είναι σε θέση να αξιολογήσει τις προτάσεις και να λάβει ορθές αποφάσεις.
- 6) **Βαθμιαία ανάπτυξη.** Η ανάπτυξη να μπορεί να απορριφθεί από την τοπική κοινωνία.